

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В КОНТЕКСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ДЕРЖАВИ

НОВІКОВА К. І., КОВАЛЬЧУК М. В.

УДК 339.972

Новікова К. І., Ковальчук М. В. Проблемні питання державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності в контексті забезпечення конкурентоспроможності держави

У статті розглянуто основні проблеми функціонування механізму державного регулювання зовнішньоекономічних зв'язків, які впливають на рівень конкурентоспроможності національної економіки. Проаналізовано сучасний стан державного регулювання зовнішньоекономічних зв'язків України та показники конкурентоспроможності національної економіки (Індекс глобальної конкурентоспроможності, Індекс сприйняття корупції). Сформульовано ключові аспекти, які потребують покращення для посилення конкурентних позицій країни. Зокрема, проаналізовано стан митного та податкового регулювання зовнішньоекономічної діяльності та їх вплив на зовнішньоекономічну сферу. Визначено причини низького рівня конкурентоспроможності України, а також внутрішні та зовнішні чинники впливу на розвиток зовнішньої торгівлі. Досліджено проблемні питання включення України у світові господарські процеси та запропоновано комплекс заходів з метою підвищення рівня конкурентоспроможності національної економіки України.

Ключові слова: конкурентоспроможність національної економіки, зовнішньоторговельна політика, лібералізація торгівлі, податкове регулювання, митні процедури.

Бібл.: 8.

Новікова Крістіна Ігорівна – кандидат економічних наук, доцент, кафедра менеджменту зовнішньоекономічної діяльності, Академія митної служби України (вул. Рогальова, 8, Дніпропетровськ, 49000, Україна)
E-mail: novikova_kristina@ukr.net

Ковальчук Марія Василівна – старший інспектор-ревізор, Головне управління Міністерства доходів і зборів України в Дніпропетровській області (вул. Симферопольська, 17-а, Дніпропетровськ, 49600, Україна)
E-mail: marija11@ukr.net

УДК 339.972

UDC 339.972

Новікова К. І., Ковальчук М. В. Проблемные вопросы государственного регулирования внешнеэкономической деятельности в контексте обеспечения конкурентоспособности государства

В статье рассмотрены основные проблемы функционирования механизма регулирования внешнеэкономических связей, которые влияют на уровень конкурентоспособности национальной экономики. Проанализированы современное состояние государственного регулирования внешнеэкономических связей Украины и показатели конкурентоспособности национальной экономики (Индекс глобальной конкурентоспособности, Индекс восприятия коррупции). Сформулированы ключевые аспекты, требующие улучшения для усиления конкурентных позиций страны. В частности, проанализировано состояние таможенного и налогового регулирования внешнеэкономической деятельности и их влияние на внешнеэкономическую сферу. Определены причины низкого уровня конкурентоспособности Украины, а также внутренние и внешние факторы влияния на развитие внешней торговли. Исследованы проблемные вопросы вхождения Украины в мировые хозяйственные процессы и предложен комплекс мероприятий с целью повышения уровня конкурентоспособности национальной экономики Украины.

Ключевые слова: конкурентоспособность национальной экономики, внешнеторговая политика, либерализация торговли, налоговое регулирование, таможенные процедуры.

Библ.: 8.

Новікова Крістіна Ігорівна – кандидат економічних наук, доцент, кафедра менеджменту внешнеэкономической деятельности, Академия таможенной службы Украины (ул. Рогалёва, 8, Днепропетровск, 49000, Украина)
E-mail: novikova_kristina@ukr.net

Ковальчук Марія Василівна – старший інспектор-ревізор, Главное управление Министерства доходов и сборов Украины в Днепропетровской области (ул. Симферопольская, 17-а, Днепропетровск, 49600, Украина)
E-mail: marija11@ukr.net

Novikova K. I., Kovalchuk M. V. Problems of State Regulation of Foreign Economic Activity in the Context of Ensuring Competitiveness of the State

The article considers main problems of functioning of the mechanism of regulation of foreign economic connections, which influence the level of competitiveness of the national economy. It analyses the modern condition of the state regulation of foreign economic connections of Ukraine and indicators of competitiveness of the national economy (World Competitiveness Index and Corruption Perception Index). It formulates key aspects that require improvement for strengthening competitive positions of the country. In particular, it analyses the state of the customs and tax regulation of foreign economic activity and their influence upon the foreign economic sphere. It identifies reasons of low level of competitiveness of Ukraine and also internal and external factors of influence upon development of the foreign trade. It studies problems of entering of Ukraine into the world economic processes and offers a complex of measures with the aim of increase of the level of competitiveness of the national economy of Ukraine.

Key words: competitiveness of the national economy, foreign trade policy, liberalisation of trade, tax regulation, customs procedures.

Bibl.: 8.

Novikova Kristina I. – Candidate of Sciences (Economics), Associate Professor, Department of Management of Foreign Economic Activity, Ukrainian Academy of Customs (vul. Rogalyova, 8, Dnipropetrovsk, 49000, Ukraine)
E-mail: novikova_kristina@ukr.net

Kovalchuk Mariya V. – Senior Inspector and Auditor General, General Directorate of the Ministry of Revenue and Duties of Ukraine in Dnipropetrovsk region (vul. Simferopolska, 17-a, Dnipropetrovsk, 49600, Ukraine)
E-mail: marija11@ukr.net

Аля збереження та посилення позицій у світовій економіці кожна країна має застосовувати комплекс заходів, спрямованих на підвищення її конкурентоспроможності. Залучення України до світових процесів глобалізації та інтернаціоналізації супроводжується розширенням ролі держави в регулюванні зовнішньоекономічної діяльності (ЗЕД), кінцева мета якого полягає у створенні в реальному секторі дієвого постіндустріального сегмента високотехнологічного виробництва інтелектуальної інноваційної продукції, конкурентоспроможної на світовому та внутрішньому ринку. В умовах процесу глобалізації та інтернаціоналізації проблеми забезпечення конкурентоспроможності виходять на перший план, оскільки лише конкурентоспроможність гарантує виживання товаровиробника і на внутрішньому, і на зовнішньому ринках. Виходячи з цього, актуальність теми статті пов'язана з необхідністю створення інституційних умов для формування конкурентних переваг національної економіки.

Дана тема була висвітлена у працях таких зарубіжних і вітчизняних дослідників: М. Портера, В. Гейця, М. Згуровського, Ю. Полунеева, Б. Карлоффа, Б. Шлюсарчика, Р. А. Фатхутдінова та ін. Незважаючи на актуальність поставленої проблеми, на сьогодні в науковій літературі недостатньо розкриті питання щодо оптимізації поєднання зовнішньоекономічної відкритості України з державним регулюванням її зовнішньоекономічної діяльності, включаючи застосування протекціоністських заходів з метою підвищення рівня конкурентоспроможності національної економіки.

Метою даного дослідження є визначення основних проблем функціонування механізму державного регулювання зовнішньоекономічних зв'язків, які впливають на рівень конкурентоспроможності національних економік, та формулювання перспективних напрямків її покращення.

Зростання економіки будь-якої держави має забезпечувати умови для прогресивного розвитку бізнесу та для залучення різних інноваційних факторів, які сприятимуть притоку все більшої кількості прямих іноземних інвестицій, а також формуванню конкурентних переваг держави. Основною рисою сучасного розвитку конкуренції стала її глобалізація та інтернаціоналізація, що пояснюється збільшенням привабливості зарубіжних ринків для національних виробників, отриманням доступу до ресурсів, реалізацією стратегії скорочення витрат виробництва тощо. Вплив глобалізації на розвиток суспільного виробництва полягає в зміні його структури з метою забезпечення кращих конкурентних позицій країни на світовому ринку. Конкурентні переваги на сучасному етапі набувають глобального характеру, а тому успіх будь-якої компанії в країні у цілому залежить від здатності їх здобувати та підтримувати. Поява новітніх проявів економічної конкуренції визначає зміну пріоритетів суб'єктів господарювання в процесі виробництва продукції, модифікацію окремих фаз суспільного відтворення, що пов'язане з взаємопроникненням сфери виробництва і споживання, та необхідність пошуку нових чинників впливу на конкурентне середовище в країні.

Поняття конкурентоспроможності економіки давно стало об'єктом досліджень багатьох економістів та урядовців, однак у літературі не існує єдиного визначення конкурентоспроможності національної економіки та не сформовано загального підходу щодо її дослідження. Конкурентоспроможність є синтезом великої кількості економічних категорій. У широкому розумінні конкурентоспроможність можна визначити як зумовлену економічними, соціальними, політичними чинниками позицію країни або товаровиробника на національному та світовому ринках [1]. Більшість західних економістів визначають конкурентоспроможність країни як можливість розробляти та виготовляти товари та послуги або вищої якості, або ж за цінами, значно нижчими порівняно з цінами конкурентів. На нашу думку, цю категорію можна визначити як *здатність країни протистояти негативному впливу внутрішніх і зовнішніх чинників і забезпечити кращі позиції на світовому ринку капіталів, товарів і послуг за рахунок створення та ефективного використання існуючих переваг.*

У Законі України «Про захист економічної конкуренції» конкуренція визначається як «змагання між суб'єктами господарювання з метою здобуття завдяки власним досягненням переваг над іншими суб'єктами господарювання, внаслідок чого споживачі, суб'єкти господарювання мають можливість вибирати між кількома продавцями, покупцями, а окремий суб'єкт господарювання не може визначити умови обороту товарів на ринку» [2]. Слід зазначити, що цей закон не регламентує поняття «конкурентоспроможність», також у ньому відсутні посилання на методику розрахунку показників конкурентоспроможності для суб'єктів господарювання.

Значимість впливу державного регулювання на конкурентоспроможність національної економіки в сучасному глобалізованому світі визначається загостренням конкуренції між країнами за джерела факторів виробництва, зростанням валютно-фінансових потоків між країнами, посиленням втручання міжнародних організацій у регулювання ЗЕД, а також монополізацією ринків товарів та послуг [3]. Більшість країн світу мають розвинуте конкурентне законодавство, спрямоване на підвищення конкурентоспроможності країни, адже рівень прогресу економіки прямо та опосередковано залежить від ефективності функціонування механізму державного регулювання.

Підвищення міжнародної конкурентоспроможності в країні залежить від розвитку наукомістких і високотехнологічних секторів економіки, які можуть забезпечити повне оновлення товарної структури виробництва, створення оптимальних умов для здійснення ефективної зовнішньоторговельної діяльності, а також від розуміння її суб'єктами пріоритетності національних економічних інтересів у цій сфері. Кожен з інструментів механізму державного регулювання чинить вплив на формування конкурентоспроможності країни.

У цій сфері наукових досліджень провідними міжнародними установами виступають Всесвітній економічний форум (ВЕФ) у м. Давос і Міжнародний інститут розвитку менеджменту в м. Лозанна, які формують ін-

декси конкурентоспроможності на основі рейтингових оцінок [1]. Так, за висновками Всесвітнього економічного форуму, представленими у Звіті 2013 – 2014 рр., глобальне економічне зростання залишається низьким третій рік поспіль [4]. Загальний рейтинг у Звіті про глобальну конкурентоспроможність п'ятий рік поспіль очолює Швейцарія. Сінгапур залишився на другій позиції, Фінляндія – на третій, обігнавши Німеччину. Відповідно в 10 країн – лідерів рейтингу ВЕФ входять США, Швеція, Гонконг, Нідерланди, Японія та Великобританія.

Проблеми національної конкурентоспроможності України знаходяться в центрі уваги керівництва і нашої країни, адже за Індексом глобальної конкурентоспроможності у 2013 – 2014 рр. Україна займає 84 місце серед 148 країн, опинившись у рейтингу між Тунісом та Уругваєм, що свідчить про досить слабкі позиції нашої держави на світовому ринку товарів і послуг. Порівняно з минулим роком Україна втратила 11 позицій, але в цілому все ще зберігає свої конкурентні переваги. Ці результати базуються в основному на великому розмірі ринку України (38 місце в рейтингу) і міцній освітній системі (43 місце з вищої освіти та навчання, і 57 – з початкової освіти). У дослідженні наголошується, що для вирішення важливих проблем у майбутньому Україні необхідно вийти на більш стабільний рівень економічного зростання, а найбільш важливою проблемою країни є необхідність «капітального ремонту» її інституційної структури, яка страждає від бюрократизму та непрозорості.

Інституції залишаються найслабшим місцем конкурентоспроможності української економіки. За даною складовою Україна посіла лише 137-е місце із 148 країн світу – такий результат є одним із найгірших не лише відносно розвинених економік, а й порівняно з найближчими сусідами. Згідно з даними ВЕФ, відмічається погіршення більшої частини показників, а саме: прав власності (падіння зі 136 на 143 місце), фаворитизму у прийнятті рішень урядом (зі 125 на 133 місце), ефективності уряду (зі 136 на 143 місце) і корпоративної етики (зі 124 на 130 місце). Вплив інституцій на економіку значною мірою залежить від того, на якому етапі економічного розвитку перебуває країна. У 2012 р. Україна остаточно перейшла до другої групи країн, економіки яких «орієнтовані на конкурентоспроможність (ефективність)». Це означає, що на даному етапі її економічне зростання залежить переважно від складових-підсилувачів ефективності (ефективних ринків товарів і послуг, ринку праці, фінансового ринку; здатності впроваджувати нові технології). Однак після переходу на новий рівень чимало проблем України за складовими базового рівня, у тому числі за інституціями, досі не вирішено. Україна не здатна реалізувати повною мірою власний потенціал з метою підвищення конкурентоспроможності, адже «законсервовані» на попередньому етапі проблеми потребуватимуть додаткових ресурсів і часу [4].

Виходячи з цього, в умовах включення України у світові господарські процеси особливого значення набуває регулююча функція держави для розв'язання завдань, пов'язаних з формуванням нового конкурентно-

го середовища, структурною перебудовою, створенням умов для економічного зростання та підвищення конкурентоздатності національної економіки.

Велике значення для підвищення рівня конкурентоспроможності національної економіки має сфера бізнесу та його державного регулювання. Проведений аналіз обмежуючих заходів торговельної політики України та її основних торговельних партнерів у період з 2008 року до 2012 рр. дає підстави зробити висновок про те, що в екстремальних умовах поширення світової фінансової кризи країни – члени СОТ, надаючи пріоритет економічним інтересам національної економіки, вдавалися до частих порушень принципу недискримінації, а домінуючими інструментами протекціонізму стали податкові пільги, державна допомога, захисні заходи та імпорتنі тарифи.

Впродовж 2008 – 2011 рр. протекціоністська складова зовнішньоторговельної політики України характеризувалася 27 заходами, які позначились на торгівлі з 93 країнами-партнерами. 7 заходів відповідають принципам і правилам СОТ, 6 заходів можуть потенційно призвести до дискримінації комерційних інтересів торговельних партнерів, решта 14 заходів значною мірою дискримінують комерційні інтереси іноземних суб'єктів господарювання [5]. Незважаючи на це, торговельна політика України виглядає доволі ліберальною, адже кількість заходів, що запроваджуються торговельними партнерами України, перевищують заходи, що ініціюються українським урядом і можуть вважатись дискримінаційними. Торговельні обмеження щодо України створюють значні перешкоди у функціонуванні вітчизняних компаній, проте доволі складно дати їм оцінку у вартісному вимірі.

Окремої уваги заслуговує податкове регулювання зовнішньоекономічної діяльності. Набуття Україною членства в СОТ мало певний позитивний характер. У першу чергу це пов'язано з постійним міжнародним моніторингом української практики оподаткування на предмет присутності недискримінаційної політики країн-партнерів. Крім того, членство в СОТ і реалізація євроінтеграційної стратегії потребують узгодження податкового регулювання із міжнародними стандартами. Починаючи з січня 2011 р., набрав чинності Податковий кодекс, яким внесено суттєві нововведення в систему оподаткування України, і, зокрема, у регулювання зовнішньої торгівлі (започатковано перехід до політики диференційованого стимулювання експорту).

Важливим джерелом надходжень до бюджету є ввізне мито. У результаті приведення ставок імпортного мита на товари у відповідність із рівнем, який визначений Графіком тарифних зобов'язань України перед СОТ, середньоарифметична ставка ввізного мита по всьому Митному тарифу знизилась з 5,43 до 5,42%, зокрема, на продовольчі товари – з 9,15 до 9,14%, на промислові товари – з 4,18 до 4,16% [6]. На сьогодні у Митному тарифі України ставки ввізного мита дорівнюють рівням, визначеним Протоколом про вступ України до СОТ, для 76,4% товарів. Підвищення ставок ввізного мита на ці товарні групи може призвести до порушення міжнарод-

них зобов'язань України і спричинити низку негативних наслідків, зокрема до застосування обмежуючих санкцій та компенсаторних механізмів [6]. Водночас налічується 2615 товарних підкатегорій, на які встановлені менші ставки ввізного мита, ніж відповідні зв'язані рівні. Тому з метою захисту національного товаровиробника сформовано механізм підвищення ставок ввізного мита на товари до рівня міжнародних зобов'язань.

Можна сказати, що вступ України до СОТ призвів до поглиблення лібералізації торгівлі, причому багато змін відбулося до або відразу ж після вступу, а найбільший вплив на зовнішньоекономічну сферу спричинив механізм зниження тарифних бар'єрів. Проте навіть лібералізація митного тарифу в розрізі імпорту не є визначальною щодо характеристик сучасного стану зовнішньоекономічної позиції України [7].

Невідповідність національного регулювання міжнародним практикам закриває перед українськими виробниками найбільш платоспроможні світові ринки та не дозволяє на відповідному рівні конкурувати з іноземними виробниками аналогічної продукції. Український бізнес має серйозні проблеми зі здатністю до модернізації, впровадження і адаптації нових технологій у своїй діяльності. Це підтверджується невисокими результатами України за дев'ятою складовою Індексу глобальної конкурентоспроможності «технологічна готовність». Однією з ключових проблем України є вкрай низький рівень застосування інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) бізнесом. За підсумками рейтингу 2013 р. Україна перебуває на 94 позиції. Для порівняння: Росія та Казахстан – на 59 та 57 місцях відповідно. Це не дозволяє країні повною мірою використати усі переваги ІКТ, створювати сприятливі умови для поширення новітніх технологій в усіх сферах економіки країни.

У цьому контексті такий інструмент, як «електронний уряд» («е-уряд») може сприяти вирішенню проблем в інституційній складовій індексу. «Е-уряд» – це система електронного документообігу державного управління, заснована на автоматизації усієї сукупності управлінських процесів у масштабах країни, метою якої є підвищення ефективності державного управління та зниження транзакційних витрат як для бізнесу, так і для окремих громадян. Впровадження «е-уряду» є ефективним щодо оподаткування, контролю за державними витратами і державного регулювання та здатне позитивно вплинути на більшість складових конкурентоспроможності.

На сьогодні Україна програє за показником розвитку «е-уряду» не лише всім країнам ЄС, але й більшості колишніх соцкраїн із нижчим рівнем розвитку ІКТ, інфраструктури і людського потенціалу. Однією з причин такого низького результату України є те, що діючі проекти щодо впровадження «е-уряду» – хаотичні і безсистемні. Це підтверджує низька оцінка бізнесом в Україні ефективності стратегії держави в ІКТ (118-е місце з-поміж 148 країн світу).

Окрім вищезазначених проблем, державне регулювання є неефективним через наявність корупційних схем. Міжнародна організація Transparency International

розраховує Індекс сприйняття корупції, який у 2012 р. включав 176 країн. Україна із 26 балами зайняла 144 місце у рейтингу. Сусідами України в цьому списку стали Бангладеш, Камерун, Республіка Конго та Сирія. Найменш корумпованими країнами світу фахівці Transparency International назвали Данію, Фінляндію і Нову Зеландію. У рейтингу легкості ведення бізнесу Україна зайняла 137 місце із 185 країн. Вище у рейтингу перебувають всі сусідні країни – Росія (112 місце), Молдова (83), Румунія (72), Білорусь (58), Польща (55) і Словаччина (46).

Однією з найскладніших проблем стратегії зовнішньоторговельних відносин України є визначення раціонального співвідношення різних векторів у рамках курсу на входження країни в систему світогосподарських зв'язків. Нині інтеграція України у світове господарство здійснюється різними, але одночасно взаємозалежними шляхами: з Європейським Союзом – як стратегічна мета, з США – виходячи з економічної доцільності. Але під впливом світової економічної кризи позитивні наслідки від поглиблення інтеграції вітчизняної економіки до глобального торговельного простору не реалізувалися в очікуваній мірі. Стимулюючим фактором розвитку зовнішньої торгівлі стало падіння обсягів світового попиту, а також підвищення рівня використання різних видів протекціоністських обмежень з боку торговельних партнерів України. При цьому регулятивний вплив СОТ на протекціоністську політику країн світу виявився досить обмеженим щодо протидії дискримінаційним заходам та активному захисту національних виробників.

Внутрішні чинники розвитку зовнішньої торгівлі України протягом 2008 – 2012 рр. значною мірою визначалися рівнем адаптації до світових економічних та політичних змін. Негативний вплив на розвиток зовнішньої торгівлі в Україні мали такі явища в державній політиці: відсутність чітко визначеної торговельної політики та експортної стратегії; недостатній рівень інвестування в модернізацію експортоорієнтованих виробництв; низька диверсифікованість експорту; недосконалість фіскальних процедур; криміналізація процедур оподаткування ЗЕД; високі витрати бізнесу на зовнішньоекономічну діяльність, пов'язані з нетарифними заходами регулювання торгівлі; монополізація експортно-імпоротної діяльності крупними компаніями; надмірна зарегульованість підприємства; невідгдані умови кредитування експорту [6].

Окрім існуючих проблем державного регулювання зовнішньоторговельних зв'язків України, можна передбачити можливі потенційні ризики: загроза тривалої стагнації розвинутих країн світу та падіння попиту на українську продукцію, посилення цінової конкурентоспроможності конкурентів України з кола країн, що розвиваються, дестабілізація на енергетичних ринках, різкі коливання цінової кон'юнктури, посилення протекціоністських заходів тощо. Тому ключовим завданням державної політики у сфері ЗЕД доцільно визначити створення ефективної системи підтримки експорту, яка забезпечить сталий економічний розвиток та реалізацію конкурентних переваг держави.

Враховуючи необхідність підвищення рівня надходжень до державної казни, потрібно вжити комплекс заходів з метою формування комплексного контролю за дотриманням митного законодавства суб'єктами ЗЕД, запровадження спрощених митних процедур на кордоні. Для вдосконалення державного регулювання у сфері реалізації митної справи необхідним є розвиток взаємного прозорого торговельного середовища за умов підвищення рівня загальної безпеки; наближення митного законодавства України до міжнародних стандартів; співпраця у сфері впровадження Гармонізованої системи опису та кодування товарів з метою забезпечення чіткої класифікації товарів; подальший розвиток процедур митної оцінки у напрямку обміну кращими практиками щодо впровадження стандартів СОТ; реалізація всіх необхідних заходів у межах участі України в Робочій групі зі створення Зони вільної торгівлі з ЄС і впровадження «електронної митниці» [8].

ВИСНОВКИ

Загалом для підвищення рівня конкурентоспроможності національної економіки України важливим є: підтримка внутрішньополітичної стабільності; розвиток наступальної стратегії на міжнародних ринках; вкладення капіталу в перспективні галузі промисловості; широке інвестування у покращення умов праці та рівня освіти з метою забезпечення країни високоосвіченими і практично орієнтованими працівниками; підтримання соціальної згоди шляхом скорочення різниці у заробітній платі та зміцнення середнього класу; орієнтація на інноваційний розвиток шляхом створення ефективних мотиваційних механізмів здійснення науково-дослідницької діяльності; удосконалення стратегічного управління соціально-економічним розвитком на загальнодержавному, регіональному та місцевих рівнях; створення власних виробництв і підвищення рівня зайнятості населення через залучення інвестицій, передусім із внутрішніх джерел; розвиток розгалуженої інституційно-правової інфраструктури інноваційної діяльності на основі кластеризації; подальше застосування методів податкового і митно-тарифного регулювання з метою покращення показників у сфері зовнішньої торгівлі високотехнологічною продукцією та підвищення рівня інноваційної активності підприємств.

На сьогоднішній день застосування дієвих важелів державного управління є необхідною умовою для виходу України з економічної кризи, боротьби з деструктивними стихійними процесами в економіці, відродження вітчизняного виробництва, підвищення ефективності інноваційно-інвестиційного розвитку регіонів, досягнення високого рівня економічного зростання та конкурентоспроможності. Запропоновані вище заходи щодо покращення механізму державного регулювання зовнішньоекономічних відносин повинні сприяти виконанню основного завдання держави, яке полягає в тому, щоб забезпечити умови для стабільного розвитку економіки на основі накопичення та ефективного використання конкурентних переваг, використовуючи усі чинники та залучаючи усі можливі ресурси. Практичним підсумком діяльності держави має стати загальнонаціо-

нальна програма підвищення конкурентоспроможності української економіки, у якій необхідно передбачити посилення участі України у міжнародній кооперації та спеціалізації з урахуванням національних інтересів. ■

ЛІТЕРАТУРА

- 1. Головченко Н. З.** Міжнародна конкурентоспроможність національної економіки та її регіонів в умовах глобалізації: методичні підходи / Н. З. Головченко // Держава та регіони. Сер. Економіка та підприємництво. – 2010. – Вип. № 2. – С. 66 – 71.
- 2. Закон України «Про захист економічної конкуренції»** [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2210-14>
- 3. Саллівон Д.** Успіх в глобальній економіці / Д. Саллівон // Економічні реформи сьогодні. – 2000. – № 34. – С. 15.
- 4. The Global Competitiveness Report 2013 – 2014.** Klaus Schwab // World Economic Forum [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.weforum.org/issues/global-competitiveness/index.html>
- 5. Литвин В.** Науково-освітній потенціал нації: погляд у ХХ століття // В. Литвин, В. Андрущенко, А. Гурій [та ін.]. – К. : Навчальна книга, 2004. – С. 453 – 458.
- 6. Клименко І. В.** Три роки членства у СОТ: тенденції зовнішньої торгівлі України у посткризовий період / І. В. Клименко, О. А. Федірко, І. В. Ус. – К. : НІСД, 2011. – 72 с.
- 7. Оцінка економічного стану України у 2012 р.** / Національний Банк України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.bank.gov.ua>
- 8. Рывак Н. О.** Шляхи підвищення ефективності митної політики України / Н. О. Рывак / Львівський НУ ім. Івана Франка // Науковий вісник НЛТУ України. – 2011. – № 21.3. – С. 224 – 232.

REFERENCES

- Holovchenko, N. Z. "Mizhnarodna konkurentospromozhnist natsionalnoi ekonomiky ta ii rehioniv v umovakh hlobalizatsii: metodychni pidkhody" [The international competitiveness of the national economy and its regions in the context of globalization: Methodological approaches]. *Derzhava ta rehiony*, no. 2 (2010): 66-71.
- Klymenko, I. V., Fedirko, O. A., and Us, I. V. *Try roky chlenstva u SOT: tendentsii zovnishnyoi torhivli Ukrainy u postkryzoviy period* [Three years of membership in the WTO: trade trends in Ukraine in the post-crisis period]. Kyiv: NISD, 2011.
- Lytyn, V., Andrushchenko, V., and Hurii, A. *Naukovo-osvittinii potentsial natsii: pohliad u KhKh stolittia* [Science and Education Nation: A Look into the twentieth century]. Kyiv: Navchalna knyha, 2004.
- [Legal Act of Ukraine]. <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2210-14>
- "Otsinka ekonomichnoho stanu Ukrainy u 2012 r." [Assessment of economic situation in Ukraine in 2012]. <http://www.bank.gov.ua>
- Ryvak, N. O. "Shliakhy pidvyshchennia efektyvnosti mytnoi polityky Ukrainy" [Ways to improve the customs policy of Ukraine]. *Naukovyi visnyk NLTU Ukrainy*, no. 21.3 (2011): 224-232.
- Salivon, D. "Uspikh v hlobalnii ekonomitsi" [Success in the global economy]. *Ekonomichni reformy syohodni*, no. 34 (2000): 15.
- "The Global Competitiveness Report 2013 - 2014. Klaus Schwab" <http://www.weforum.org/issues/global-competitiveness/index.html>